

Дослідження залежності основних ознак фолідоза у вужа водяного (*Natrix tessellata*) на Закарпатті

Ірина Синявська

Ірина Синявська

Вступ

Не дивлячись на те, що вуж водяний (*Natrix tessellata*) досить широко розповсюджений на території Закарпатської області, дотепер немає точних даних стосовно морфології цього виду.

Метою даної роботи провести аналіз морфології вужа водяного використовуючи ознаки, виміри більшої частини яких не застосовувалася при дослідженні морфологічної мінливості вужів з території Закарпаття.

Матеріали і методи

Матеріал для даної роботи накопичено, використовуючи колекцію зоологічного музею Ужгородського національного університету та власні знахідки. Всього було оброблено 34 особини (10 самців, 24 самки) із різних районів області. Аналіз проводився згідно стандартних методик з обробки матеріалу (Терентьев, Чернов, 1949; Банников и др., 1977; Щербак, 1989). Використано 25 ознак.

Для аналізу взято загальний \min — \max , і окремі — для самців і самок. Для кожної пари ознак проведено розрахунок коефіцієнта кореляції.

Аналіз морфологічних ознак у самців і самок вужа водяного (*Natrix tessellata*)

Ознака	Самець	Самка
L.	426,70 ± 66,26; 302—530	516,17 ± 90,72; 360—700
L.cd.	115,60 ± 24,05; 79—156	138,79 ± 36,77; 80—273
Scd.	60,30 ± 8,04; 44—71	62,86 ± 8,91; 34—76
Ventr.	167,80 ± 3,28; 162—173	170,69 ± 6,62; 155—180
L.cap.	22,19 ± 3,06; 17,90—28,00	24,40 ± 4,88; 16,00—33,30
Lt.cap.	11,07 ± 2,99; 7,30—16,00	12,45 ± 2,69; 6,30—16,00
Lt.cap.1	8,29 ± 2,37; 5,00—11,70	9,19 ± 1,87; 6,10—13,00
L.frnt.	4,53 ± 1,03; 3,10—6,00	5,42 ± 1,05; 3,20—7,50
L.par.	6,29 ± 1,29; 3,50—8,00	7,16 ± 1,21; 4,80—8,90
Lt.frnt.	3,07 ± 0,66; 2,90—4,00	3,18 ± 0,76; 1,30—4,30
Lt.par.	3,83 ± 0,73; 2,90—5,00	4,23 ± 0,52; 2,60—5,30
L.oc.	2,94 ± 0,46; 2,10—4,00	3,42 ± 0,55; 2,10—4,80
Drs.oc.	5,86 ± 0,99; 4,80—7,10	6,62 ± 1,28; 4,10—9,50
D.nch.	2,66 ± 0,59; 2,60—4,00	4,18 ± 0,75; 2,60—5,50
L.rostr.	3,58 ± 0,64; 2,90—4,00	2,75 ± 0,63; 1,30—4,00

Результати та обговорення

Більша частина ознак характеризується певною залежністю одна від іншої; коефіцієнт кореляції між всіма ознаками варіює в межах від 0,7 до 0,9. Встановлено відмінності за ознаками: довжина голови, ширина голови, довжина лобного щитка, довжина тім'яного щитка та інші.

Залежності між кількістю верхньогубних, нижньогубних, передорбітальних, заорбітальних щитків та кількістю лусок навколо середини тулубу, і вискових щитків, кількістю лусок навколо середини тулуба на рівні 5-ого щитка від анального та статтю тварини, ми не встановили.

Аналіз нелінійних показників тіла і голови вужа водяного

Ознака	$M \pm m$	Min—Max
Lab.(l)	$7,38 \pm 0,49$	7—8
Lab.(p)	$7,53 \pm 0,50$	7—8
Sublad.(l)	$8,47 \pm 0,55$	7—9
Sublad.(p)	$8,68 \pm 0,72$	7—10
Psoc.(l)	$2,24 \pm 0,42$	2—3
Psoc.(p)	$2,48 \pm 0,49$	2—3
Spoc.(l)	$3,91 \pm 0,66$	3—5
Spoc.(p)	$4,03 \pm 0,62$	3—5
Sq.	$18,62 \pm 0,73$	17—20
Sq.5anal.Sc.	$16,74 \pm 0,74$	15—18
Temp.(l)	$3,09 \pm 0,28$	3—4
Temp.(p)	$3,06 \pm 0,24$	3—4

Порівняння даних

- Порівнюючи вужів із Закарпаття з вужами з півдня України (Писанец и др., 2005), нами встановлено, що останні мають більшу довжину тіла, кількість черевних щитків, довжину ока
- відповідно $L.$ — $568,73 \pm 20,59$; 390—764;
- $Ventr.$ — $178 \pm 1,12$; 164—186;
- $L.oc.$ — $3,79 \pm 0,09$; 2,9—5,2,
- також є відмінності у кількості лусок навколо тулуба, нижньогубних щитків, передорбітальних та заорбітальних щитків
- $Sq.$ — 19, 19—19;
- $Sublad.l.$ — $10 \pm 0,13$, 9—12;
- $Sublad.p.$ — $10 \pm 0,09$, 9—12;
- $Psoc.$ — $2,73 \pm 0,8$; $Spoc.$ — $3,94 \pm 0,08$.

Продовження...

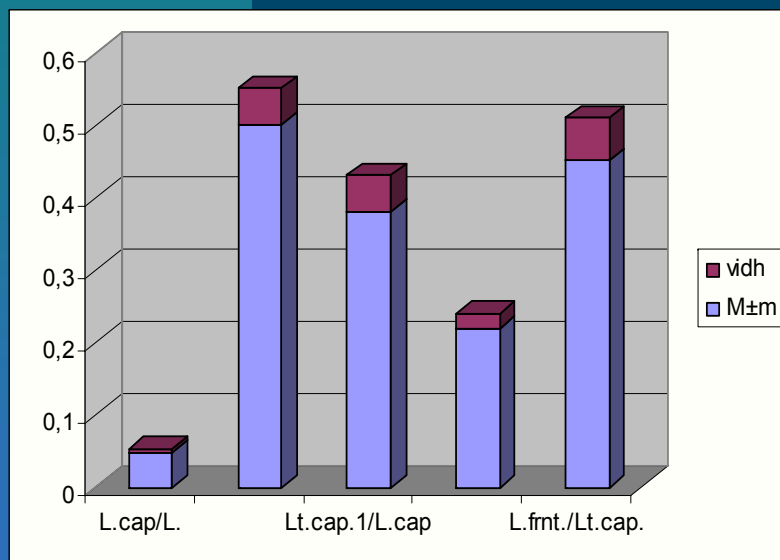
Порівняння даних

Отримані результати порівняно з даними в літературі (М.М. Щербак, М. І. Щербань, 1980) говорять про наступні відмінності, зокрема у самок довжина хвоста є меншою ($L.cd.max$ — 180,0мм), також останні мають більшу кількість черевних та підхвостових щитків

Ventr. — $175,0 \pm 0,8$; $170,7 \pm 0,85$;
Scd.— $71,3 \pm 0,85$; $62,5 \pm 0,31$

Також є відмінності у кількості передорбітальних та заорбітальних щитків (для порівняння у останніх : P_{soc} . — 1–2; S_{poc} . — 3–4).

Індекс лінійних ознак голови у вужа ВОДЯНОГО

Індекс	Min	Max
L.cap/L.	0,040	0,062
Lt.cap./L.cap.	0,35	0,60
Lt.cap.1/L.cap	0,25	0,50
L.fnt./L.cap	0,15	0,26
L.fnt./Lt.cap.	0,32	0,62
L.fnt./ Lt.cap.1	0,38	0,93
L.fnt./ L.par.	0,64	1,23
L.par./L.cap.	0,18	0,38
L.par./Lt.cap.	0,36	0,85
Lt.par./Lt.cap.	0,21	0,47
Drs.oc./Lt.cap.	0,40	0,79
Drs.oc./Lt.cap1	0,54	1,00
Lt.fnt./Lt.cap.	0,21	0,47
Lt.fnt./L.fnt.	0,41	0,81
Lt.par./L.par.	0,50	0,83
L.par./ Drs.oc.	0,70	1,41
L.fnt./ Drs.oc.	0,62	1,01

Висновки

- В цілому, отримані результати не суперечать літературним даним. Також треба зазначити, що в процесі аналізу нами було використано ряд нових ознак, які раніше не застосовувались у подібних дослідженнях, що дозволило отримати більш детальну інформацію стосовно морфології даного виду.
- Окремі аспекти дослідження щодо відмінностей водяних вужів з території Закарпаття з вужами на півдні України потребують подальших уточнень і детальнішого обґрунтування із залученням більшої кількості матеріалу, що заплановано зробити в подальшому.

Дякую за увагу

Подяки